De territoriale beveiliging in de jaren 1975-1980

G. A. Geerts
majoor der infanterie

In de Defensienota 1974 — „Om de veiligheid van het bestaan" — wordt als een van de subdoelstellingen van de Koninklijke landmacht aangegeven:

Het voorzien in de beveiliging van het Nederlandse territoir in Europa.

Verder in dezelfde nota wordt gesteld:

In oorlogstijd is in de territoriale sector een omvangrijke organisatie vereist voor de beveiliging van het eigen grondgebied, het in stand houden van het legerkorps en een aantal eenheden van de Koninklijke luchtmacht in West-Duitsland en het beveiligen van de achterwaartse aan- en afvoerlijnen (de zogenaamde „lines of communications") van geallieerde eenheden in West-Duitsland.

Ten slotte worden in deze Defensienota o.a. de toekomstige bundeling van bepaalde functies, de oprichting van een Nationaal Territoriaal Commando en een nieuwe analyse van de beveiligingstaken in oorlogstijd aangekondigd.
Deze analyse is thans gereed en de inhoud ervan werd op 3 januari jl. door de Legerraad goedgekeurd voor realisatie.

Dit artikel is gewijd aan de nieuwe analyse van de territoriale beveiligingstaken in oorlogstijd, uiteraard voor zover publikatie uit veiligheidsoverwegingen toelaatbaar kan worden geacht.

Het operationele belang van het Nederlandse grondgebied, gezien in het licht van de NAVO-strategieën

Na de val van Tsjecho-Slowakije trad de Nederlandse regering op 17 maart 1948, te zamen met Engeland, Frankrijk, België en Luxemburg, toe tot het Verdrag van Brussel.
Uit dit verdrag ontstond de Westerse Unie, een militaire alliantie, waarbij de leden elkaar wederzijdse bijstand beloofden, indien zij in West-Europa zouden worden aangevallen.
Op 4 april 1949 werd de NAVO opgericht, doch eerst in 1950 werd de Westerse Unie opgenomen in de NAVO.
Tot 1950 was de defensie-inspanning van de Koninklijke landmacht in Nederland gericht op het voeren van het Rijn-IJsseldefensief.
In 1951 zag de eerste NAVO-strategie — neergelegd in document MC 14/1 — het licht. Binnen het kader van deze conceptie werd, voor wat betreft Centraal-Europa, begonnen met het voeren van het defensief in de lijn Rijn-IJssel; het vertragend gevecht (althans in het noordelijke deel) begon in de lijn Dortmund-Emskanaal.
In Nederland werden plannen uitgewerkt om, zo nodig, inundaties te kunnen stellen in de lijn Rijn-IJssel. Deze plannen werden in 1954 operationeel.
Inmiddels waren Griekenland en Turkije (1952), later gevolgd door West-Duitsland (1955), toegetreden tot de NAVO en had het tactische kernwapen zijn intrede gedaan.
In 1957 werd de nieuwe NAVO-strategie „Overall Strategic Concept" (MC 14/2) goedgekeurd. De plaats waar het defensief zou worden gevoerd, schoof op naar de lijn Weser, en het vertragend gevecht zou ten oosten daarvan worden gevoerd.
In de daarop volgende jaren zou de NAVO besluiten het bondgenootschappelijke defensief nog verder oostwaarts te voeren.
Vanzelfsprekend had deze verschuiving naar het oosten invloed op de defensie-inspanning op het Nederlandse grondgebied.

In de Defensienota 1964 werd een aantal beslissingen aangekondigd, respectievelijk werden de uitgangspunten voor het toekomstig te voeren beleid geformuleerd, zoals:

— er is sprake van een afnemende waarschijnlijkheid van gevechtshandelingen op het Nederlandse grondgebied, d.w.z. direct na het uitbreken van het conflict;
— de inundatiemaatregelen in de lijn Rijn-IJssel worden ongedaan gemaakt;
— in West-Duitsland zal een Nederlandse brigade worden gelegerd.

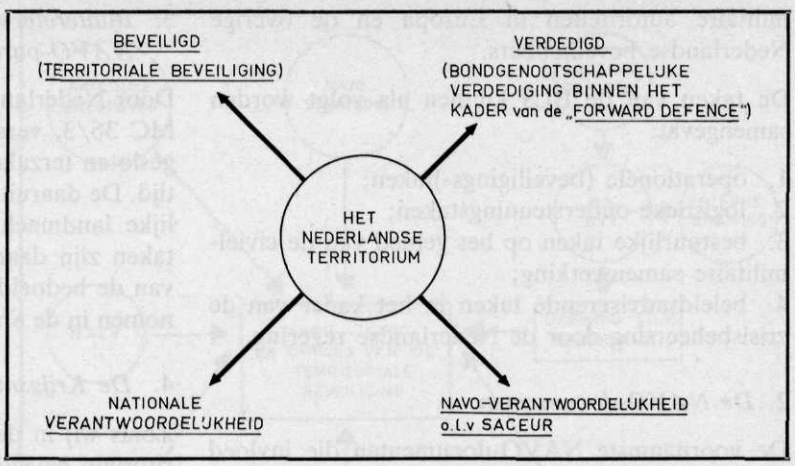

Afb. 1 Defensie-inspanning Koninklijke landmacht

Samenvattend kunnen wij stellen dat er in de jaren 1948 tot heden sprake is geweest van een evolutie terzake van het operationele belang van het Nederlandse grondgebied binnen de opeenvolgende strategische concepties van de NAVO. Langzaam maar zeker is de functie van het Nederlandse grondgebied gewijzigd van operatiegebied in deel van het NAVO-etappegebied. Ook in deze hoedanigheid maakt ons grondgebied, zoals wij nog zullen zien, een integrerend deel uit van het NAVO-grondgebied in West-Europa.

Het begrip „territoriale beveiliging"

Het Nederlandse grondgebied maakt — evenals het Belgische — deel uit van het NAVO-etappegebied. De NAVO-benaming voor etappegebied is „land communications zone"*. Het kenmerk is dat de „national commander"* er het bevel voert. De *verdediging* van het Nederlandse grondgebied vindt — zoals wij in de inleiding hebben gezien — plaats in bondgenootschappelijk verband, binnen het kader van de „forward defence" onder verantwoordelijkheid en leiding van SACEUR (afb. 1). Dát deel nu van onze defensie-inspanning, dat speciaal is gericht op het in stand houden en doen functioneren van het Nederlandse grondgebied als deel van het NAVO-etappegebied, wordt aangeduid met de term „territoriale beveiliging". De territoriale beveiliging is een nationale verantwoordelijkheid.

Het begrip *territoriale beveiliging* kan als volgt worden omschreven.

De territoriale beveiliging omvat de voorbereiding en uitvoering van alle nationale militaire maatregelen, voor zover Nederland — als lidstaat van de NAVO — hiervoor verantwoordelijk is op het Nederlandse grondgebied, op grond van nationale directieven dan wel op grond van internationale respectievelijk bilaterale verdragen.

De territoriale beveiliging richt zich tegen een bedreiging van het Nederlandse deel van het NAVO-etappegebied en de zich aldaar bevindende objecten, die van essentieel belang zijn voor de instandhouding van het oorlogspotentieel.

Deze bedreiging kan worden veroorzaakt door de zg. binnenlandse tegenstander (interne dreiging) en/of de strijdkrachten van het Warschau-Pact (externe dreiging), al of niet gelijktijdig en in onderlinge samenwerking.

De grondslagen voor de territoriale beveiliging

In feite geeft de omschrijving hierboven aan op welke grondslagen de territoriale beveiliging berust. Deze grondslagen zijn de volgende.

1. *De nationale directieven terzake van het te voeren krijgsbeleid*

Hiertoe behoren:

a. het Koninklijk Besluit nr 12 van 17 april 1956;
b. de uitwerking van dit KB in de Aanwijzing van de minister van defensie van 24 mei 1956;
c. de Instructies voor de hoogste Nederlandse bevelhebbers;
d. de Oorlogswet van Nederland, voor zover van belang voor de territoriale beveiliging.

In de documenten a t/m c zijn de richtlijnen neergelegd voor de Bevelhebber der Landstrijdkrachten (BLS) terzake van het door hem te voeren krijgsbeleid, alsmede zijn verantwoordelijkheden en betrekkingen tegenover de geallieerde

* De juiste betekenis of NAVO-terminologie van de in dit artikel met een * gemerkte termen of begrippen is aan het slot van het artikel vermeld.

militaire autoriteiten in Europa en de overige Nederlandse bevelhebbers.

De taken van de BLS kunnen als volgt worden samengevat:

1. operationele (beveiligings-)taken;
2. logistieke-ondersteuningstaken;
3. bestuurlijke taken op het gebied van de civiel-militaire samenwerking;
4. beleidsadviserende taken in het kader van de crisisbeheersing door de Nederlandse regering.

2. *De NAVO-documenten*

De voornaamste NAVO-documenten die invloed hebben op de taken, aard en omvang van de territoriale beveiliging zijn hieronder vermeld.

a. MC 14/3 — OVERALL STRATEGIC CONCEPT FOR THE DEFENCE OF THE NATO AREA
Dit document bevat, behalve strategische richtlijnen, de doelstelling van het optreden van de NAVO-strijdkrachten in geval van agressie.

b. MC 48/3 — MEASURES TO IMPLEMENT THE STRATEGIC CONCEPT FOR THE DEFENCE OF THE NATO AREA
Dit document handelt o.a. over:

1. het strategische belang van West-Europa en van o.a. het Nederlandse grondgebied;
2. de verplichting de „lines of communications"* te beveiligen en de NAVO-strijdkrachten een maximale vrijheid van handelen te verschaffen.

c. MC 36/3 — DIVISION OF RESPONSIBILITIES IN WARTIME BETWEEN THE NATIONAL COMMANDERS AND THE MAJOR AND SUBORDINATE ALLIED COMMANDERS*
Hierin worden o.a. de verantwoordelijkheden van de national commanders, dus ook die van de BLS, vastgelegd. Voorts worden in dit document de uitgangspunten geformuleerd voor het reeds in vredestijd sluiten van bepaalde verdragen van wederzijdse bijstand in oorlogstijd.

De voornaamste verplichtingen voor de national commanders zijn, toegespitst op de Nederlandse situatie:

1. de logistieke ondersteuning van de eigen en NAVO-strijdkrachten;
2. de beveiliging van de (op het Nederlandse grondgebied aanwezige) sleutelpunten*;
3. de beveiliging van de „lines of communications".

3. *Bilaterale verdragen en stafakkoorden tussen NAVO-partners onderling*

Door Nederland zijn, op basis van het gestelde in MC 36/3, verschillende verdragen en akkoorden gesloten terzake van de samenwerking in oorlogstijd. De daaruit voor Nederland en o.a. de Koninklijke landmacht voortvloeiende verplichtingen en taken zijn daarin vastgelegd. De essentie van elk van de bedoelde verdragen en akkoorden is opgenomen in de *Studie Territoriale Beveiliging*.

4. *De Krijgsmachtsleutelpuntenlijst*

Zoals wij in de omschrijving van het begrip „territoriale beveiliging" hebben gezien, richt de Nederlandse territoriale beveiliging zich tegen een bedreiging van het Nederlandse deel van het NAVO-etappegebied en de zich aldaar bevindende objecten, die van essentieel belang zijn voor het op gang brengen respectievelijk in stand houden van het oorlogspotentieel.

Deze objecten, die worden aangeduid met de naam sleutelpunten*, zijn opgenomen in de *Krijgsmachtsleutelpuntenlijst* (KSL). In dit document, dat wordt uitgegeven door het Comité Verenigde Chefs van Staven, zijn o.a.:

a. de sleutelpunten gecategoriseerd naar gelang hun belang voor de oorlogvoering: de mate van beveiliging of bewaking hangt met name af van de categorie waarin het sleutelpunt is ingedeeld;
b. de verantwoordelijkheden van de krijgsmachtdelen inzake de beveiliging en bewaking van deze sleutelpunten vastgelegd.

De KSL vormt een van de belangrijkste documenten voor de vaststelling van de omvang en aard van de benodigde middelen.

De inhoud van dit document wordt „up to date" gehouden dank zij de activiteiten van de *Krijgsmacht Commissie Evaluatie Sleutelpunten*.

5. *De civiel-militaire samenwerking*

De basis voor de coördinatie van de civiel-militaire samenwerking op landelijk en provinciaal niveau wordt gelegd door de *Militaire analyse voor de civiele verdediging* (MACV), een document dat wordt uitgegeven door de *Algemene verdedigingsraad* (AVR).

Dit document vervangt de vroegere *Nationale militaire onderstelling* (NMO). De nieuwe MACV zal op korte termijn worden verspreid.

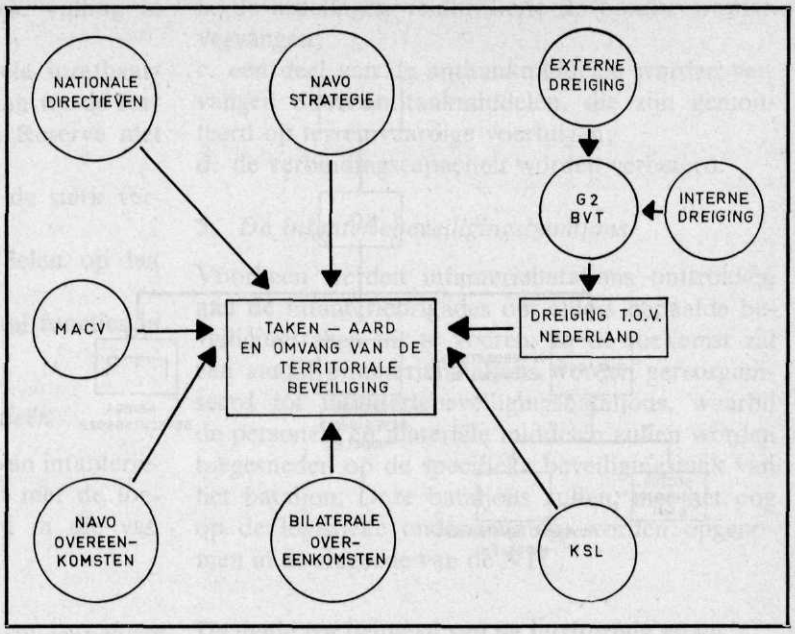

Afb. 2 Grondslagen van de territoriale beveiliging

MACV = militaire analyse voor de civiele verdediging
KSL = krijgsmachtsleutelpuntenlijst

6. *De dreiging*

De dreiging is tot op zekere hoogte bepalend voor de taken, aard en omvang van de territoriale beveiliging.
De dreiging kan worden onderscheiden in een externe en een interne dreiging (zie de omschrijving van het begrip territoriale beveiliging). De gegevens aangaande de dreiging worden ontleend aan de *G2-beoordeling van de toestand,* opgesteld door de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van de Staf CGS/BLS.
De externe dreiging dient nader te worden gepreciseerd. Bij dit proces staat de evaluatie van de dreiging tegen het Nederlandse grondgebied centraal. Zodra het beeld van de externe dreiging is aangevuld met dat van de interne dreiging ontstaat de mogelijke totale dreiging tegen het Nederlandse grondgebied.

Uit de analyse van deze dreiging vloeit een groot aantal operationele consequenties voort. Hierbij kunnen wij o.a. denken aan:

a. het totale takenpakket voor de territoriale beveiliging;
b. mogelijke faseringen in de tijd — daarop moet het mobiliseren van de territoriale beveiligingseenheden worden afgestemd;
c. bepaalde in vredestijd te treffen maatregelen en/of voorzieningen.

In afb. 2 worden de hierboven besproken grondslagen voor de territoriale beveiliging nog eens schematisch weergegeven.

De huidige territoriale organisatie

Het voeren van de territoriale beveiliging is opgedragen aan de BLS. Deze delegeert de uitvoering aan drie ondercommandanten: de *Territoriaal Bevelhebbers Oost, West* en *Zuid.*
Hieronder ressorteren in vredestijd negen, in oorlogstijd elf, *Provinciaal Militair Commandanten tevens Garnizoenscommandanten* (PMC/GCn). In vredestijd is de functie van PMC Groningen, Friesland en Drenthe gecombineerd in die van Commandant Regionaal Militair Commando Noord (C-RMCN) te Assen.

In de huidige organisatie is, uitgaande van de te vervullen taken, gekozen voor een verdeling van de beveiligingsmiddelen over twee niveaus: de Territoriaal Bevelhebbers en de PMC/GCn. Op het niveau PMC/GC bevinden zich de beveiligingsmiddelen die de PMC/GC in staat stellen tot een continue taakuitvoering. De middelen op het niveau van de Territoriaal Bevelhebber zijn bestemd als reserve of versterking van de op het niveau van de PMC/GC aanwezige middelen dan wel voor de uitvoering van bijzondere taken die aan de Territoriaal Bevelhebber zijn opgedragen.

De toekomstige territoriale organisatie

Overeenkomstig de huidige voorstellen en plannen zal de toekomstige territoriale organisatie als volgt eruit zien (afb. 3). De drie Territoriaal Bevelhebbers zullen worden opgeheven nadat vooraf hun operationele en bestuurlijke taken zijn overgeno-

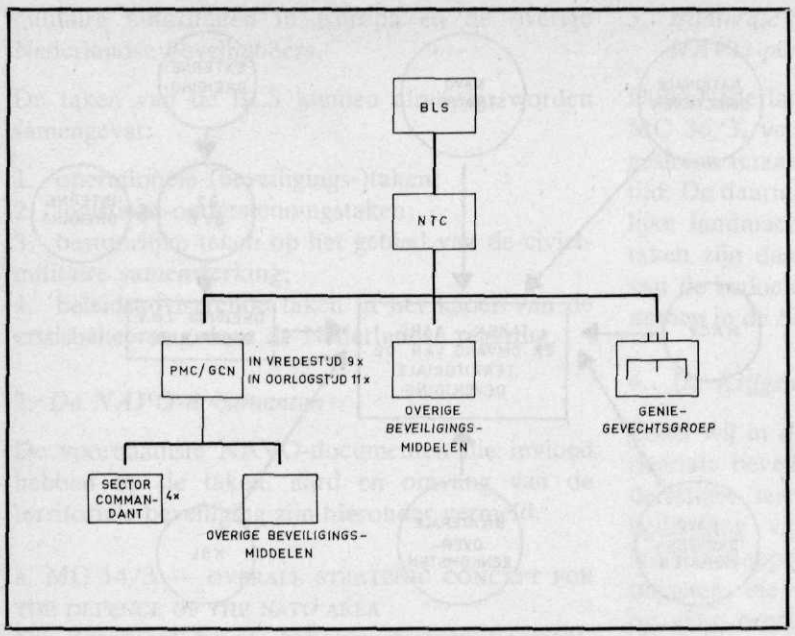

Afb. 3 Toekomstige territoriale organisatie

men door de *Nationaal Territoriaal Commandant* (NTC). De situatie van de PMC/GCn blijft ongewijzigd.

In drie provincies zal in oorlogstijd nog een derde echelon worden ingevoerd: de *sectorcommandant*. De sectorcommandant zal voorkomen in die provincies waarin zich een groot aantal beveiligingsactiviteiten zal concentreren.
De sectorcommandant zal, met de hem toegewezen middelen, een deel van de beveiligingstaken van de PMC/GC overnemen en daardoor diens „span of control" verkleinen. Voorts zal hij in zijn sector worden belast met de uitvoering van de civiel-militaire samenwerking.

De benodigde middelen

In vredestijd bevindt het gros van het 1e Legerkorps zich in Nederland en wordt, te zamen met de schaarse parate territoriale beveiligingseenheden, o.a. met de uitvoering van bepaalde bewakings- en beveiligingstaken belast.
Van de territoriale eenheden is in vredestijd alleen het „topje van de ijsberg" zichtbaar aanwezig. Zodra evenwel de noodzaak ontstaat tot het op voet van oorlog brengen van (een deel van) de Koninklijke landmacht, moeten op snelle en efficiënte wijze de vereiste beveiligings/bewakingseenheden worden gemobiliseerd, ten einde het 1e Legerkorps in staat te stellen zich gereed te maken, te verplaatsen en zijn taak in bondgenootschappelijk verband uit te voeren.

Wij zien dan een afnemende beschikbaarheid van het 1e Legerkorps voor de uitvoering van beveiligings/bewakingstaken op het Nederlandse grondgebied en een geleidelijke taakoverneming door de parate en de inmiddels gemobiliseerde territoriale eenheden.
Uitgaande van deze afnemende beschikbaarheid en de hiervoor genoemde grondslagen van de territoriale beveiliging is per provincie een *G3-beoordeling van de toestand* opgemaakt en zijn, op basis van het hieruit resulterende takenpakket, de vereiste middelen per PMC/GC ingedeeld.
Dezelfde procedure is toegepast voor het vaststellen van de omvang van de benodigde middelen op het niveau van de NTC.
Nadat deze behoeftebepaling in kwantitatieve zin* was voltooid werd een behoeftebepaling in kwalitatieve zin* opgesteld.

Kwalitatieve verbetering van de territoriale eenheden

1. *De pelotons Nationale Reserve*

De pelotons vormen thans en ook in de toekomst een onmisbaar element in onze territoriale beveiliging. Hopelijk zal de NTC, als toekomstig *Inspecteur Nationale Reserve,* erin slagen de — plaatselijk of regionaal door diverse redenen wat afgezwakte — Nationale Reserve nieuw leven in te blazen.

In de studie Territoriale Beveiliging zijn voorstellen uitgewerkt om te komen tot:

a. een verbetering van de personele vulling in oorlogstijd;
b. een verhoging van de operationele inzetbaarheid o.a. door plaatselijk over te gaan tot de formering van compagnieën Nationale Reserve met eigen (te vorderen) transport;
c. de vervanging van een deel van de sterk verouderde bewapening;
d. de indeling van verbindingsmiddelen op het niveau van de PMC/GC;
e. de functievervulling van een aantal functies in de staf van de sectorcommandant.

2. *De infanteriebeveiligingscompagnieën*

Sedert 1 december 1974 is de naam van infanteriebewakingscompagnie — al dan niet met de toevoeging „van Heutsz" — gewijzigd in die van infanteriebeveiligingscompagnie.
Voorstellen zijn uitgewerkt voor:

a. de aanpassing van het huidige voertuigenpakket opdat hiermee o.a. gemotoriseerde patrouilles van groepssterkte kunnen worden uitgevoerd;
b. de indeling van verbindingsmiddelen;
c. het vervroegen van de mobilisatietijdstippen van een aantal compagnieën.

3. *De commandotroepencompagnieën*

Als één van de uitwerkingen van het in de Defensienota 1964 gestelde werd destijds — behalve tot opheffing van de territoriale luchtdoelartillerie — besloten tot een grondige inkrimping van het Korps Commandotroepen alsmede tot een sterk gewijzigde taakstelling.
In de territoriale sector zijn nog drie commandotroepencompagnieën over. Deze zullen worden samengevoegd tot één eenheid onder leiding van een nog te formeren bataljonsgevechtsstaf. Deze nieuwe eenheid zal — uitgerust met enkele voertuigen en verbindingsmiddelen — onder bevel van de NTC worden geplaatst.

4. *De territoriale infanteriebrigades*

Tot nu toe konden de Territoriaal Bevelhebbers in totaal beschikken over vier infanteriebrigades, die vaak een onderling afwijkende slagorde hadden.
In de toekomst zullen er twee identiek georganiseerde infanteriebrigades zijn onder bevel van de NTC. Deze brigades zullen over transport beschikken om in één slag te kunnen worden verplaatst.
Voorts zal/zullen:

a. de huidige verkenningscapaciteit worden verdubbeld;
b. de afdelingen veldartillerie 25-ponder worden vervangen;
c. een deel van de antitankmiddelen worden vervangen door antitankmiddelen, die zijn gemonteerd op terreinvaardige voertuigen;
d. de verbindingscapaciteit worden verbeterd.

5. *De infanteriebeveiligingsbataljons*

Voorheen werden infanteriebataljons onttrokken aan de infanteriebrigades om elders bepaalde beveiligingstaken uit te voeren. In de toekomst zal een aantal infanteriebataljons worden gereorganiseerd tot infanteriebeveiligingsbataljons, waarbij de personele en materiële middelen zullen worden toegesneden op de specifieke beveiligingstaak van het bataljon. Deze bataljons zullen, met het oog op de logistieke ondersteuning, worden opgenomen in de slagorde van de NTC.

De genie ten behoeve van de territoriale sector

De genietaken in de territoriale sector vinden hun oorsprong in:

1. Bilaterale verdragen.
2. Richtlijnen van CINCENT terzake van „Repair of war damage to facilities of vital interest in the defence of Central Europe".
3. De operationele genietaak zoals deze is opgedragen aan BLS. De uitvoering van deze genietaak — die nader is uitgewerkt in de Operationele Instructie — is thans nog opgedragen aan de Territoriaal Bevelhebbers, die elk over een deel van het geniepotentieel beschikken. De operationele genietaken van de Territoriaal Bevelhebbers zullen in gewijzigde vorm worden overgenomen door de NTC, die voor de uitvoering van deze taken zal kunnen beschikken over één geniegevechtsgroep, waarin alle geniemiddelen zijn opgenomen. Ten einde te komen tot een meer harmonische opbouw van het geniepotentieel en een grotere effectiviteit zullen twee mobilisabele mechanische-uitrustingcompagnieën worden opgericht. Voorts is de kip-autocapaciteit van enkele geniebataljons aanzienlijk uitgebreid.

Een nader onderzoek zal moeten worden ingesteld om na te gaan of het aantal ploegen van de Explosieven Opruimingsdienst (EOD) moet worden uitgebreid ten einde — behalve het 1e Legerkorps — ook de territoriale genie-eenheden te kunnen steunen bij het verwijderen en onschadelijk maken van springladingen en met name van geïmproviseerde explosieven die door vijandelijke sabotageploegen

of de binnenlandse tegenstander zijn aangebracht. Voorts moet de huidige EOD-taak op Nederlands grondgebied worden voortgezet.

De luchtverdediging van sleutelpunten, logistieke aanvoerlijnen en eenheden

Binnen de NAVO heeft SACEUR de verantwoordelijkheid en bevoegdheid om de luchtverdediging in het gebied van Allied Command Europe te organiseren.
Aan CINCENT heeft SACEUR de uitvoering van de geïntegreerde luchtverdediging — doorgaans aangeduid met de term „general air defence" — in Centraal-Europa gedelegeerd.
De puntverdediging van sleutelpunten op het Nederlandse grondgebied tegen aanvallen uit de lucht — ook wel aangeduid met „local air defence" — is een verantwoordelijkheid van het krijgsmachtdeel waartoe het sleutelpunt behoort.
Door de voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven is onlangs de *Projectgroep Luchtverdediging in Nederland* geïnstalleerd. Deze interservicewerkgroep heeft o.m. tot taak te onderzoeken in hoeverre luchtverdediging met grondgebonden middelen noodzakelijk is voor bepaalde sleutelpunten. Het resultaat van dit onderzoek moet worden afgewacht.
Voor de luchtverdediging van de logistieke aanvoerlijnen komen met name de kritieke punten in deze lijnen in aanmerking. Aangezien het beloop van deze aanvoerlijnen aan wijzigingen onderhevig zal zijn, op grond van het optreden van de vijand, de lokaties van de depots, enz., zouden voor bedoelde luchtverdediging in feite mobiele luchtverdedigingsmiddelen moeten worden ingedeeld in de territoriale sector.
Tot de eenheden die in aanmerking zouden moeten komen voor de organieke indeling van luchtverdedigingsmiddelen behoren de eenheden die, tijdens de uitvoering van hun werkzaamheden, kwetsbaar zijn voor aanvallen uit de lucht. Daarbij moeten wij met name denken aan bepaalde genie-eenheden.

Samenvatting

In de voorgaande tekst is uiteengezet, dat het operationele belang van het Nederlandse grondgebied sedert de toetreding van Nederland tot de NAVO is geëvolueerd van operatiegebied tot deel van het NAVO-etappegebied. Als zodanig vervult ons grondgebied, te zamen met België, een essentiële rol. Zonder een goed functionerende territoriale beveiliging is een effectieve bondgenootschappelijke verdediging van Centraal-Europa ondenkbaar.
Hoewel in vredestijd slechts een zeer klein deel van de territoriale eenheden zichtbaar aanwezig is neemt de behoefte aan deze eenheden sterk toe in tijden van oplopende internationale politieke spanning of oorlogsgevaar.
Zodra de Koninklijke landmacht op voet van oorlog wordt gebracht zullen territoriale eenheden zo spoedig mogelijk de beveiligings/bewakingstaken van het 1e Legerkorps moeten overnemen.
In de toekomstige territoriale organisatie zal de NTC leiding moeten geven aan een groot aantal ondercommandanten. Goed ingewerkte staven op het niveau PMC/GC zullen met name deze taak kunnen verlichten.
Nu de grondslagen van de territoriale beveiliging opnieuw zijn geanalyseerd, de taken zijn geformuleerd en met name de voorstellen inzake de kwantitatieve en kwalitatieve behoeftebepaling zijn goedgekeurd, zal moeten worden getracht de territoriale beveiligingsinspanning op een zo hoog mogelijk peil te brengen en te houden.
De mening dat de territoriale beveiliging van secundair belang zou zijn, is gelukkig achterhaald.

Verklaring van de gebruikte termen en begrippen

Behoeftebepaling in kwantitatieve zin
In het kader van de Studie Territoriale Beveiliging verstaat men hieronder het vaststellen van het aantal benodigde eenheden en de groepering respectievelijk echelonnering daarvan.

Behoeftebepaling in kwalitatieve zin
Hieronder verstaat men, in het kader van genoemde studie, de vaststelling van de aard der eenheden, nl.:
a. het type eenheid;
b. de materiële uitrusting;
c. de beschikbaarheid in de tijd gezien (mobilisatietelegram);
d. de status (paraat/mobilisabel).

Land communications zone
Rear part of the theatre of operations (behind but contiguous to the combat zone) which contains the lines of communications, establishments for supply and evacuation and other agencies required for the immediate support and maintenance of field forces.

Lines of communications
All the routes, land, water, and air, which connect an operating military force with one of more bases of operations, and along which supplies and reinforcements move.

Major NATO commanders (MNC)
Hiermee duidt men de hoogste NAVO-bevelhebbers aan. Dit zijn SACEUR, SACLANT en CINCHAN.

Major subordinate commanders (MSC)
Dit is de benaming voor o.a. CINCENT. Hieronder ressorteren de Principal subordinate commanders (bv. COMNORTHAG).

National commander
Includes all national commanders, territorial or functional, who are normally not in an allied chain of command.

Militair sleutelpunt
Een militair belangrijk object dat van zodanig belang is voor het nationale of NAVO-oorlogspotentieel of het vermogen tot overleven, dat de vernieling of ernstige beschadiging daarvan de nationale oorlogsinspanning, het succes van de operaties of het vermogen tot overleven in gevaar zal brengen (NAVO-term: *key point*).

NIEUWE UITGAVE

Air war over France 1939-40, door R. Jackson, 154 blz., geïll. Uitg.: Ian Allan Ltd., London, 1975 Prijs: £ 3.30.

Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog beschikte de Luftwaffe over een groot aantal uitstekende jachtvliegtuigen en bommenwerpers. De onderscheidene vliegtuigtypen waren in de harde praktijk van de Spaanse Burgeroorlog beproefd en goed bevonden, de bemanningen waren reeds ervaren en volkomen vertrouwd met de verschillende tactieken en gevechtstechnieken die zij moesten toepassen.
In schrille tegenstelling daarmee waren de Franse Luchtstrijdkrachten nog pas in het opbouw- en reorganisatiestadium: het vliegende materieel van de Armée de l'Air — in het begin van de jaren '30 in aantallen de sterkste luchtmacht ter wereld — was in kwaliteit ver achtergebleven en hopeloos verouderd. Het produktieprogramma, in allerijl in maart 1938 op touw gezet toen de dreigende wolken zich steeds duidelijker boven Europa samenpakten, kon door de versnipperde industrie niet worden uitgevoerd; van de voorgenomen 200 toestellen per maand werd nooit meer dan 40% geproduceerd en de seriefabricage van moderne Franse bommenwerpers zou pas in het voorjaar van 1940 op gang kunnen komen.
Ook het Britse luchtmachtpotentieel was niet opgewassen tegen dat van de agressor, hoewel de verscheidenheid aan typen niet zo groot was als bij de Fransen. De beschikbare vliegtuigen zouden bovendien moeten worden verdeeld over de operaties op het vasteland én de eventuele verdediging van het Britse territorium; voor de eerste taken kwam uiteraard het zwaartepunt te liggen op de steun aan Britse troepen zodat een compensatie voor de geringe Franse inbreng al van de aanvang af twijfelachtig was.
Desondanks besloten zowel de Franse als de Britse regering hun garanties aan Polen gestand te doen toen dat land eind augustus 1939 door de Duitsers steeds ernstiger werd bedreigd. Nadat op 1 september de inval in Polen was begonnen, spoedde zich op de volgende dag de Advanced Air Striking Force naar Frankrijk om daar de luchtoorlog tegen de Luftwaffe te gaan voeren. Het respijt tijdens de Schemeroorlog was te kort om de sterkte nog afdoende te kunnen vergroten, en dientengevolge waren de kansen op succes reeds aanstonds minimaal. Hoewel dat tijdens de fase van de „phoney war" niet onmiddellijk bleek, was ook de Franse luchtdoelartillerie niet in staat belangrijke afbreuk te doen aan de mogelijkheden tot optreden van Duitse zijde. Bijgevolg stond eigenlijk al in 1939 vast dat de luchtslag boven Frankrijk in het nadeel van de westelijke geallieerden zou moeten eindigen tenzij de Luftwaffe een aantal jaren zou wachten alvorens op grote schaal aan te vallen. Toen dat moment reeds in mei 1940 aanbrak, was de vernietiging van de verbonden luchtstrijdkrachten in feite slechts een kwestie van luttele weken.
De gebeurtenissen in die totale periode worden door Robert Jackson op boeiende wijze verslagen. In zijn